

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRISSEN

Voor de Stad . . . 12.
Frans per post . . . 14.

(Verschijnende driemaal in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaterdag.)

DICERE VERUM QUID VETAT?

HORATIUS.

ADVERTENTIEN:

15 cents de regel.

Behalve 25 cents de regel.

Eene vriendelijke hand heeft ons in staat gesteld, de volgende gewichtige particuliere correspondentie uit Oost-Indië mede te deelen.

27 Julij 1846.

Onze troepen hebben in de vorige maand twee opreerige kleine vorsten, op het oostwaarts van Java gelegen eiland Bali gevangen. Na de overwinning is met hen een erfvol vredestractaat gesloten. De Gouverneur-Generaal was, om in de nabijheid van het oorlogstoneel te zijn, naar Soerabaja verplokken, heeft, nadat hij de troepen de geheele nacht der gemelde vorsten verslagen hadden, het eiland de positie der troepen in beschouw genomen en is vervolgens hierheen teruggekeerd en den 17 dezer in den vroege morgen ter reede alhier aangekomen. Wij zijn ter opwachting aan het hotel zijn. Bij de aankomst van Z. Exc. vonden wij dat hij er het geheel niet goed uitzag en zeer ingevalen was. Hij is zeer hoffelijk en spreekt gewoonlijk de personen aan. Onder de aanwezigen bevond zich ook Cartenstatt in de nabijheid van zinen beschermer: hij scheen zich een zeker te willen geven. Z. Exc. sprak hem ook aan. Cartenstatt scheen hem zeer veel te vertellen te hebben, doch de Gouverneur-Generaal hem een kort antwoord en wendde zich eenen anderen.

Bij besluit van den Gouverneur-Generaal van den 15 dezer n. l., bekend gemaakt in de *Roosche Courant* van den 22 dezer, is verder het koninklijk besluit van den 5 mei n. 65 in uitvoer gelegd en van stonden aan buiten verdere werking gesteld art. 4 van het besluit van 19 januarij 1846 lett. A, bij hetwelk met het doel, om voor te komen eene algemeene staking van de openbare uitoefening der Roomsch-Katholieke Eeredienst, aan de bovengenoemde geestelijken (A. Grube, H. J. Cartenstatt en J. A. van Dijk) de tijdelijke waarneming der kerkelijke belangen van de R. K. gemeenten te Samarang, Batavia en Soerabaja opgedragen was. Ten tweede zijn bij de gemelde Geestelijken aangeschreven, om de kerkelijke goederen gelden en geschriften over te geven aan de R. K. Kerk- en armbesturen op bovengenoemde plaatsen, aan wie in overleg met de hoofden van het plaatselijk bestuur, de bewaring dier goederen en de zorg voor de kerkgebouwen opgedragen worden.

Ten derde worden daarbij dezelfde geestelijken uitgenoodigd om zich, voor zoo verre zij buiten Batavia gevestigd zijn, na regeling en afdoening hunner zaken, ten spoedigste te begeven naar Batavia, teneinde aldaar de verdere beschikkingen van den Minister van Staat, Gouverneur-Generaal ten hunnen aanzien te vernemen, wordende aan hen ten dien einde verleend vrije overtocht derwaarts, waarvoor hun, voor zooveel noodig, wordt toegestaan het kosteloos gebruik van 's Gouvernements postpaarden.

Die beschikkingen worden gehouden dat zulken bestaan in eene terugzending naar Nederland, hetwelk ook behoort; want eerstelijk is het wel het minste wat men ter openbare afwijking van de tegenstrevende handelingen dier onruststokers doen kan, en ten anderen zouden zij hier te lande toch niets goeds uitrichten, maar niet ophouden om onder het groot aantal naamkatholijken hier te lande te intriguieren, onrust en verdeeldheid te stoken en te onderhouden.

Wij zien nu met het grootste verlangen te gemoet de eerstvolgende aankomst der landmail tegen 12 of 13 augustus, als wanneer wij de tijding der gelukkige aankomst van Monseigneur en zijne trouwe medegezellen hopen te ontvangen.

Maar met genoegen hebben wij reeds vernomen dat de katholieken in Nederland zich verklaren. Uit hetgeen wij daaromtrent vernomen hebben, kunnen wij afleiden, met welke geestdrift de edele, brave, vervolgdde bisschop bij zijne aankomst ontvangen zal zijn.

KERKELIJKE STAAT.

ROME 11 september. Hetgeen ik u den 8 geschreven heb over de feesten welke het volk van Rome aan Z. H. gegeven heeft, is nog ver van een voldoende denkbeeld te geven van hetgeen op dien dag te Rome is voorgevallen. De bevolking was bijna verdubbeld, door het groot aantal menschen, welke van alle oorden der Roomsche Staten was toegelooeid. Er was gedurende een uur gebrek aan brood. Meer dan 150,000 menschen waren in de straat *Corso* bijgekomen. Het is het grootste, het schoonst, het godsdienstigst schouwspel, dat ik immer heb bijgewoond en ik acht het mijnen pligt, u er op nieuw over te spreken, opdat het vreugdegejuich, hetwelk den Opperbijder der Kerk begroette, door de gehele wereld weergalme.

Het was, zoo als gij weet, het feest van de *H. Maria del Popolo*, ook was het een man uit het volk, die de ziel van dit volksfeest was. Hij

is het, die de werkzaamheden ondernomen en geleid heeft. Men verhaalt guisend verrukkende anekdoten over zijnen ijver en waakzaamheid. Hij had zich gesteld aan het hoofd der werklieden en de oprigting van den eerehoog ondernomen, zonder zelfs de overheid kennis daarvan te geven. De gouverneur van Rome vond, zooals ligt te begrijpen valt, goed hem te ontbieden.

"Gij wilt eene eerehoog voor den Paus oprigten, zeide hij, dit is wel, doch gij behoort daartoe verlof te vragen. — Monseigneur, wij dachten dat zulks niet noodzakelijk was; om ieder weet, dat wij aan Z. H. een bewijs van liefde en trouw willen geven. — Dat weet ik ook, maar wat zult gij op den eerehoog stellen? Wat zullen de beveliefs behelzen? — Of wat dit betreft, Monseigneur, Uwe Excellentie kan overtuigd zijn, dat de onderwerpen goed gekozen zullen zijn; alle zullen uit de H. Schrift getrokken zijn. Het eerste zal de nederdaling van den H. Geest voorstellen, dit is de vertelling van den H. Vader; het tweede den H. Petrus, de sleutels uit de handen van den Zaligmaker ontvangende, dit is het gezag; het derde den goeden Herder, het verloren schaaap naar den stal terugbrengende, dit is de amnestie; het vierde eindelijk zal de genezing van den blindgeborene voorstellen. Uwe Excellentie zal beter dan ik begrijpen wat dit beteekent. Ik sta u geen burg voor de waarheid van dit gesprek; maar *se non e vero, e ben trovato*."

Onderscheidene delegaten zijn naar Rome geroepen en zullen waarschijnlijk vervangen worden. Zij worden beschuldigd van de bevelen, welke zij ontvangen hadden, niet getrouw te hebben nageliefd. Zijne Emin. de Kardinaal Gizzi, een militair even standvastig als bedaard, onderzoekt al deze zaken. Die van den delegaat van Ancona is van zeer ernstigen aard. Een handvol onruststokers hebben zich vereenigd onder de vensters van den oostenrijksche consul en na hem uitgesloten te hebben, riepen zij: *Dood aan de Oostenrijkers!* Deze onlusten, die overigens zonder gevolg gebleven zijn, waren, naar men verzekert, de uitkomsten van misdadige en geheime pogingen, waarvoor zelfs zij niet vreemd zouden geweest zijn, wier pligt het was voor de openbare veiligheid te waken. Wat er van zij, Mgr. Rossi, wiens lof ik u gemeld heb, ter gelegenheid der circulaire, welke hij aan de overheden der legatie van Ancona gericht had, gaat gebukt onder het gewigt eener ernstige beschuldiging.

Gisteren den 10 september heeft de Paus het Seminarie van den H. Appollinaris bezocht. Na de leeraren en kweekelingen van den voetus toegelaten te hebben, heeft de H. Vader zich naar de kerk begeven, alwaar een kweekeling, in zijne tegenwoordigheid en die van het hof en een talrijk gehoor, gedurende twee uren op eene schitterende wijze, een godgeleerd twisgeding heeft voorgesonden. Mgr. Vizardelli en Mgr. Brunelli, aartsbisschop van Tessalonia en secretaris der Propaganda

Na die bewijzen van zelfverloochening gege-
ven hebben, leefde ik rustig en afgezonderd, niet
denkende, dat ik aan een nieuwe vervol-
ging blootgesteld kon zijn, men ik te Parijs het
bevel ontving, om mij onverwijd te Cirogne voor
den kapitein-generaal te vertoonen. Deze deelde
mij het bevel mede om binnen acht en veertig
uren het koninkrijk te verlaten, zondert dat eenige
bedenking, zelfs die van ziekte, als geldig zou
beschouwd worden; deze laatste omstandigheid
was vermeld in de depeche van het gouvernement,
waarvan mij mededeeling werd gedaan.

« Dat eerbied voor de Koningin, en met liefde
voor den vrede onderwierp ik mij aan die onwaar-
dige behandeling en na aan H. M. geschreven te
hebben (1), ging ik te Bayonne scheep. Op het
ogenblik, dat ik den vaderlandschen grond ver-
liet, weigerde men mij de eer, aan mijnen rang
verschuldigd, en men droeg zorg dew bevelhebber
van het schip op de onregvaardigste wijze tegen
mij in te nemen en hem een bewijs van ontvangst
van mijnen persoon te doen afgeven.

« Die ministeriële wraak volgde mij in den vreemde
en liet zich gevoelen zoo ver zij mij bereiken kon.
Wat waren daarvan de redenen en het doel? Ik
wist dit eerst toen ik te Parijs kwam, waar de
Koning der Franschen, mijn doortrachtspunt, mij
zoo minzaam ontving. Toen werd mij bewezen, dat
men niet in mij den vernetele straffe, die naar de
hand der Koningin had durven dingen, maar dat
men mij veeler verweet in die aanmatiging niet
volhard, dezelve niet onder bescherming van zake-
ren invloed geplaatst en er zekere voorwaarden aan
verbonden te hebben, waaraan men ik er aan ge-
dacht hebben dit openbaar te maken, maar ik ben
aan de nationale verdediging de gansche
waarheid verschuldigd en zal evenmin aan dien
plicht te voldoen, als ik te Parijs te kort heb
gedaan, hetgeen de waardigheid van mijn va-
derland en de eer van mijn geslacht vereisen.

« Ik verliet spoedig die hoofdstad en reisde
wijk naar Belgie, alwaar ik ver van alle gewoel
leefde, rustig, doch steeds gelasterd, de onknoo-
ping wachtende van een vraagstuk, dat op mijn
lot zooveel moest uitoeven. Ik heb van
personen, die voor mij eerbiedwaardig zijn (2),
het voorstel ontvangen, om naar Spanje terug te
keeren; maar ik moest wel mijne eigene waardig-
heid en de onverzettelijheid van mijn beginselen raad-
plegen en dezen maakten het mij niet mogelijk, het
voorstel van de hand te wijzen. Ik heb een
volkomene genoegdoening, even schitterend als het
eereget, hetwelk ik ondergaan heb, en hetgeen als
de ballingschap, waartoe men mij veroordeeld had,
onrechtvaardig was, te worden en zal die vroeg of
laat bekomen.

« Het stilzitten dat op die voorstellen volgde,
was het voortteeken van eenige groote gebeurtenis.
Indertdaad, spoedig daarop verkondigde men pligtig
het huwelijk der koningin met mijnen broeder
broeder en dat der Infante met den hertog van
Montpensier, deze twee huwelijken gelijktijdig be-
sloten, ofschoon men ze niet op den zelfden dag
noch op dezelfde wijze in Spanje bekend heeft
gemaakt.

« Het eerste bekront de wenschen, welke ik
niet opgehouden heb te uiten, het tweede open-
baart aan Spanje en aan Europa hetgeen voor mij
duidelijk verstaanbaar was, tijdens mijn kort verblijf
te Parijs. Ik wil niet onderzoeken wat
Spanje en Europa na deze bekendmaking te doen
staat, noch nagaan of dit huwelijk overeen te bre-
ngen is met eene bepaling in de constitutie van
1845 ingelascht.

« Wat voor mij van meer belang is, wat mijn

(1) Deze brief bepaalde zich bij een acte van onderwerping,
gepaard met de vurigste wenschen voor het ewelzijn van Spanje
op dezelfde vrije instellingen.

(2) Zijn vader en zijn broeder.

regt is, een regt, hetwelk ik veel minder uitoefen
kun, dan de familie, sedert dan wel om ingewikkelde vraag-
stukken te voorkomen en om wellicht nieuwe op-
volgingsoorlogen zoo wreedtellig te voorkomen vader-
land te voorkomen, is te protesteren tegen elk
eventueel regt op den troon van Spanje, dat verleend
zou kunnen worden aan de kinderen van den
hertog van Montpensier, indien hij met de Infante
in den echt treedt. De afstand door het geslacht
van Orleans in het tractaat van Utrecht gedaan,
zou reeds vooruit elk regt dat verleend of opge-
legd zou kunnen worden, nietig en van onwaarde
maken. Daar mijn geslacht het eerste daardoor lijdt,
protesteer ik voor de Cortes tegen elke krenking
welke zoude kunnen voortspuiten uit hetgeen ge-
daan wordt, of gedaan zal worden.

« Ik richt inzonderheid dit stuk aan de Kamer der
afgevaardigden, opdat de Cortes de noodige maat-
regelen zouden kunnen bekomen om de rechten
van elk der leden van het spaansch geslacht te
wettigen te verdedigen. Die regten moeten hun
juist daarom belang hebben, omdat zij in
verband staan met de openbare rust en vooral
met de onafhankelijkheid der natie, welke altijd,
in welke bestaand ik mij ook bevinden moege,
voor mij de afgod van mijn hart zijn zal, even
als zij zalke is voor elken goetden Spanjaard, zon-
der onderscheid van opinie of positie.

« **EMIQUE-MARIE DE BONAPARTE**

MADRID 17 september. De koeriers die heden
aan de fransche ambassade aankomen te Parijs heeft
de tijding medegebracht dat de beide dispensaties
voor het dubbele huwelijk den 14 te Marseille was
aangekomen. Heden of morgen wacht men alhier
tijdingen van den Paus.

De senaat heeft heden een zitting gehouden,
welke heeft plaats gehad in het koninklijk paleis.
De kamer der afgevaardigden heeft heden eene
zitting gehouden; de secretaris der commissie, be-
last met het onderzoek van de door het gouver-
nement aangevraagde magtiging om bij voortdu-
ring de belastingen te heffen, heeft voorlezing ge-
daan van het rapport der commissie, strekkende
om die magtiging te verleenen. De president heeft
te kennen gegeven dat een dag zou bepaald wor-
den, waarop over dat wetsontwerp zou beraad-
slaagd worden. Daarna heeft de heer Nocedal het
protest van de afgevaardigden voorgelezen.
Na die lezing heeft de voorzitter van den raad
gezegd, dat dit stuk niet aan de Kamer medege-
deeld had moeten worden en dat, naauw, welke ook
zijne positie zij, het regt heeft zich tegen den constitu-
tioneelen wil der koningin te verzetten. Vele gede-
puteerden het woord over dit voorstel gevraagd
hebbende, heeft de voorzitter der Kamer verklaard,
dat hij aan niemand over dit onderwerp het woord
vertrouwen. De zitting der senaat zal heden
vertrouwen.

« **PARIS 22 september.** Het gouvernement heeft
heden de telegraf de volgende tijding ontvangen uit
Madrid 21 september.

Het artikel van het Congres aan de Koningin is
zonder amendement goedgekeurd met 150 stemmen
tegen eenen ash die 10 stemmen heeft.

Het paragraaf betreffende het huwelijk der ko-
ningin is met eenparigheid van 170 stemmen goed-
gekeurd, opdat het huwelijk de infante hebben
10 leden zich van de stemming onthouden, één
heeft tegen gestemd.

« De Koningin is heden te Parijs gekomen en
heeft eenen ministerraad voorgezeten, waarbij vele
prinsen en eenige gewichtige persónaadjes tegen-
woordig waren. Daarna heeft Z. M. de werken
welke aan de Louvre en de Tuilerien verrigt wor-
den, in oogenoehuw genomen.

« Ten vijf ure is het hof naar St. Cloud terug-
gekeerd.

« Men zegt dat het huwelijkscontract van den
hertog van Montpensier met de Infante van Spanje
eenige wijzigingen heeft moeten ondergaan ten ge-
volge eener gebeurtenis, welke sedert eenige dagen
de hof in beweging heeft gebracht. Het schijnt
dat Maria Christina in een bankiershuis, waarvan

zij stille deelgenoot was, eens som verloren heeft,
welke onderscheidene millioenen bedraagt en deel
maakte van de huwelijksgift der prinses Luisa
Bertranda.

« De **Sicote** zegt dat de baron Renaudon,
prefekt van het departement de Seine, waarvan
Boulogne de hoofdplaats is, van zijnen post is ontzet.

« De **Quotidienne** vermeent de verzekering te
kunnen geven dat de graaf de Montemolin den 15
de grenzen is overgevoeren en naar men zegt
zich naar het noorden van Duitschland heeft be-
geven.

« Een ochtendblad zegt, dat weinige dagen
voor den 27 augustus nieuwe voorstellen namens
het kabinet der Tuilerien aan den graaf de Mon-
temolin gedaan zijn; men bood hem de hand van
koningin Isabella aan, onder dezelfde voorwaarden,
welke don Francisco aangenomen heeft, de hand
van dona Luisa voor den hertog van Montpensier,
den tiel van gemaal der koningin voor hem.

« Dit blad voegt er bij dat de graaf de Montemolin
dit aanbod op de steilste wijze van de hand ge-
wezen heeft en dat van den dag af het plan zijner
ontvlugting beraamd werd.

« Dit verhaal is overeenkomstig de waarheid, zegt
de **Gazette de France**, maar niet volledige, niet
alleen hooft men des prins slechts aan, om de ge-
maal der Koningin te zijn, maar men vorderde
nog van hem dat hij verklaare zou, hoegenaamd
geen regt te hebben op de kroon van Spanje en
te erkennen dat zijn vader zich een ongegrond regt
had aangemaigd.

« De prins was, zoo als men ligt begripen kan,
verontwaardigd over een voorstel dat hem de ver-
oordeling deed onderschrijven van zijnen vader en
van de halden van het koninkrijk, welke die
kroon Spanje gedurende tien jaren veroverd en
stroomden bloeds vergoten zouden hebben, voor eene
onrechtvaardige zaak.

« **BRUSSEL 23 september.** De eerste dag der sep-
temberfeesten is zonder storing afgevoeren. In al-
de kerken werd eene luttel dienst gehouden voor de
gepenyelden by den strijd voor de onafhankelijk-
heid in 1830. Op den dag is ook het gedenk-
teeken onthuld ter eere van den koninkrijk Triest.

« **NEDERLAND.**

« **SHERTOGENBOSCH, 25 September.**

Heden namiddag ten 1 ure zal de heer, mr. Strens,
onlangs benoemd tot procureur-generaal bij het
Provinciaal Gerechtshof van Noord-Brabant, in eene
zitting van dit hof, pligtig geïnstalleerd worden.

« **HAGUE, 22 september.** Gisteren is er weder
een koerier met depeches voor den Koning ver-
trokken. Z. M. zal heden te Coelentz arriveren.

« 23 september. Heden is voor den Hogen Raad
behandeld de zaak van de uitgeefster der **Kris-
tische Courant**, vervolgd ter zake van houdende
en beledigende uitdrukkingen, versat in een op-
stel, getiteld: **Een woord aan allen die hun vader-
land lief hebben**, voorkomende in het nummer van
den 17 Nov 1845, n° 138.

« De heer raadshoofd van der Velden heeft in deze
zaak rapport uitgebragt en den loop der procedure
opgegeven, welke is geëindigd met het veroor-
deeldend arrest van het hof in Zeeland, dd. 29 mei
1846. Z. M. H. gaf ook de gronden der vervolging
op, als gelegen in de in bovengemeld artikel der
Kristische Courant voorkomende uitdrukkingen,
o. a. van:

« Maar wat zonde de natie nog van eene kamer
kunnen verwachten, wier meeste leden reeds
toegen, dat hun slechts om een doel te doen is,
en dat doel is geld, die zich niet beschouwen
daar geplaatst te zijn om de natie tot een bolwerk
te verstreken, maar in het landmaatschap der
Kamer slechts een trap meenende te zien, langs
welken zij, door het gouvernement latharig te
believen, al hooger en hooger kunnen klimmen,
ten einde voor zich zelve een hunnig familie-
lekker te maken uit de staatskas te bekomen, zoo-
danig te niet slechts zeggende weinige gunstige uit-
zonden, het gedrag der opgedrongen vertegen-
woordigers; terwijls verder de zinsprek aan-
toegt met de woorden: « De ministers gerug-
steld door hun Tweede Kamer, mogen zulke
afbrdeelen »

« Voor de requirante is door mr. van Eck, de
vedediger in eersten aanleg en in appel, eene
memorie van cassatie ingediend, houdende vijf

